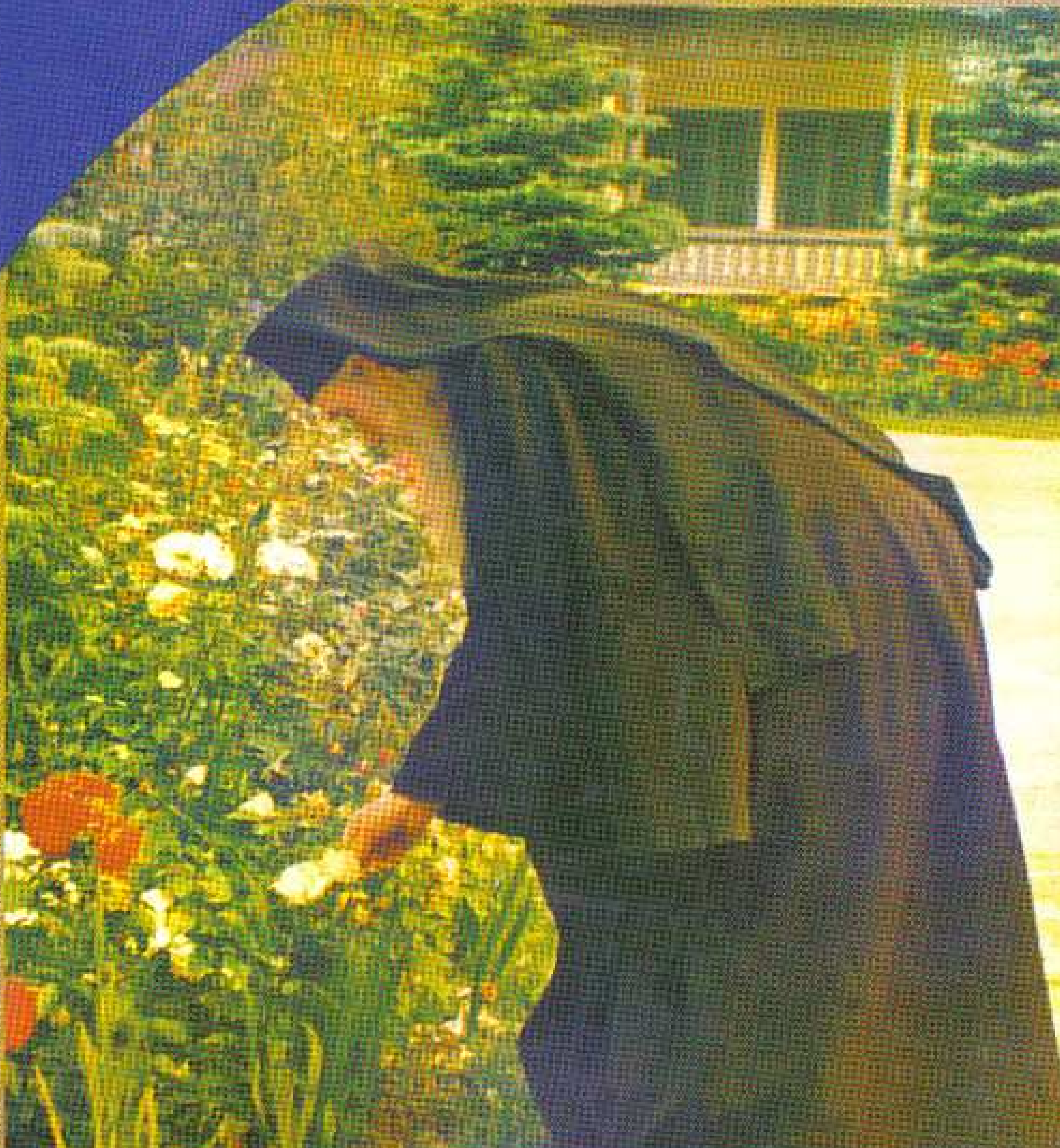
URCUȘ SPRE ÎNVIERE

Părintele CLEOPA

Despre Rai și despre desăvârșirea omului

8

Părintele CLEOPA

DESPRE RAI
și
DESPRE DESĂVÂRȘIREA OMULUI

TRINITAS
IAŞI, 2002

Textul broșurii reproduce predici duhovnicești
cuprinse în volumul „Urcuș spre Înviere",
Editura Trinitas, Iași, 1998.

DESPRE RAI

„Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, și la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a pregătit Dumnezeu celor ce îl iubesc pe El" (I Corinteni 2, 9).

În Sfânta Scriptură găsim că Dumnezeu a sădit Raiul în Eden, către răsărit, și a pus acolo pe omul pe care l-a făcut (Facere 2, 8). Ce înseamnă Eden? La această întrebare ne răspunde Sfântul Vasile cel Mare, zicând: „Eden se numește desfătare" (*Exaimeron*, Cuvânt despre Rai, 1826, p. 61). Dar oare ce fel de desfătare era acolo? Trupească numai? Acest lucru, fie și numai a-l gândi cineva, este o necuviință!

Astfel, trebuie să înțelegem o desfătare vrednică de Dumnezeu, cuviincioasă lucrării Lui dumnezeiești, desfătare care este potrivită

sfinților. Ascultă pe cel ce zice: *Desfătează-te în Domnul și-ți va împlini ție cererile inimii tale* (Psalm 36, 4). Iar în alt loc: *Acolo, pornirile râurilor veselesc cetatea lui Dumnezeu* (Psalm 45, 4); pârâu al desfătării se numește grădina Raiului, care hrănește și crește frumusețea acelor saduri gândite, după cuvântul: *Râu care iese din Eden, să adape Raiul* (Facere 2, 10).

Ca să înțelegem sădirea vrednică mâinilor și lucrării Bunului Dumnezeu, să ne aducem aminte de cele spuse de Mântuitorul nostru Iisus Hristos către ucenicii Săi: *Voi sunteți mlădițele și Tatăl Meu este lucrătorul, ca cei ce sunt sădiți de Dânsul în casa Domnului și care înfloresc în curțile Dumnezeului nostru* (cf. Psalm 91, 13; Ioan 15, 1-8). Despre aceastä sădire duhovnicească și Sfântul Apostol Pavel zice: *Eu am sădit, Apolo a udat, iar Dumnezeu a făcut să crească* (I Corinteni 3, 6). Sfântul prooroc David aseamănă pe cel drept cu pomul sădit lângă izvoarele apelor; care rodul său va da la vremea sa și frunza lui nu va

cădea (Psalm 1, 3). Și iarăși: *Dreptul ca finicul va înflori* (Psalm 91, 12).

Sfântul Vasile cel Mare zice: „Învață-te, omule, ca din niște învățături ca acestea să vii întru înțelegerea Raiului și să ajungi la zorile dinaintea luminii, unde răsare lumina cunoștinței și unde Raiul desfătării s-a sădit. Și măcar de vei înțelege vreun lucru trupesc primitor de sfinți, în care petrec toți cei ce au strălucit pe pământ în lucruri bune, îndulcindu-se după o vrednică răsplătire din darul lui Dumnezeu și din veselia cea adevărată și fericită, nu cazi niciodată din asemănarea cuviincioasă pentru Rai" (*Exaimeron*, Cuvânt despre Rai, p. 61).

Mântuitorul nostru Iisus Hristos a făgăduit Raiul tâlharului credincios, răstignit împreună cu El pe Cruce, care, crezând din inimă că El este Dumnezeu cu adevărat, L-a mărturisit cu gura, iertându-i-se toate păcatele și auzind: *Astăzi vei fi cu Mine în Rai* (Luca 23, 43). Aceasta a spus-o Domnul ca să ne arate că El primește pe omul care se pocăiește până în ultimul ceas din viață. Vedem și pe Sfântul Apostol Pavel, încă din viață fiind răpit până la

al treilea cer, mergând la Rai, unde a auzit cuvinte care nu se cuvine omului a le vorbi (II Corinteni 12, 4).

În Rai este veşnică veselie, după cum zice David: *În veac se vor veseli* (cf. Psalm 5, 11). În Rai lumina drepţilor este de-a pururea. Sfinţii Părinţi ai Bisericii lui Hristos au spus că Raiul este îndoit, adică simţitor şi gânditor, văzut şi nevăzut, după cum şi omul are în sine o parte văzută şi una nevăzută, adică trup şi suflet (Sfântul Ioan Damaschin, *Dogmatica*, Despre Paradis, p. 95). Sfântul Vasile cel Mare, adeverind existenţa celor două părţi ale Raiului, zice: „Nici pe cele trupeşti nu le scoatem afară şi pe cele duhovniceşti le căutăm. Că precum în Legea veche era cu adevărat şi lucru simţit, dar avea închipuirea celor de sus, aşa şi Raiul îl înţelegem şi trupeşte, dar îl tâlcuim şi duhovniceşte" (*Exaimeron*, Cuvânt despre Rai, p. 8). Acelaşi sfânt spune că în Rai va fi o desfătare duhovnicească desăvârşită a celor cinci simţuri ale omului, adică a vederii, a auzului, a gustului şi a celorlalte simţuri.

Aceste puţine fiind spuse despre Rai, în cele ce urmează vom aduce câteva mărturii despre Împărăţia cerurilor.

Dumnezeiasca Scriptură ne arată că Împărăţia cerurilor este împărăţia tuturor veacurilor şi stăpâneşte peste toate neamurile, după cuvântul: *Împărăţia Ta, Dumnezeule, este împărăţia tuturor veacurilor şi stăpânirea Ta întru tot neamul şi neamul* (Psalm 144, 13). Împărăţia cerurilor este: „Împărăţia tuturor nesfârşitelor fericiri" (*Uşa pocăinţei*, p. 221). Împărăţia cerurilor se mai numeşte şi cetatea lui Dumnezeu (Evrei 11, 10); Cetatea Împăratului celui Mare (Psalm 47, 2) şi Ierusalimul ceresc (Apocalipsa 21, 18). *Împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate, pace şi bucurie în Duhul Sfânt* (Romani 14, 17) şi nimic necurat nu va intra în ea (Efeseni 5, 5; Galateni 5, 21). Împărăţia lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere (I Corinteni 4, 20). Ea este înăuntrul nostru (Luca 17, 21).

Pentru ca cineva să intre în Împărăţia cerurilor, trebuie să se nască din apă şi din Duh

(Ioan 3, 4); să fie nevinovat ca pruncii (Matei 19, 14), iar dreptatea lui să prisosească mai mult decât a fariseilor (Matei 5, 3); să fie prigonit pentru Hristos (Matei 5, 10-12); să rabde multe suferințe în viață (Fapte 14, 22); să aibă desăvârșită jertfire de sine (Marcu 13, 13) și să se silească în toată viața la lucrarea poruncilor lui Dumnezeu (Matei 11,12).

Din învățătura Sfântului Apostol Pavel reiese că trupurile drepților, după învierea cea de obște, vor fi împodobite în Împărăția cerurilor de Preabunul Dumnezeu cu patru mari daruri: cu nestricăciunea, puterea, duhovnicia și slava (I Corinteni 15, 42-44). Referindu-se la primul dar al trupurilor celor proslăviți, adică nestricăciunea, Sfântul Apostol Pavel zice: *Seamănă-se trup stricăcios, înviază întru nestricăciune* (I Corinteni 15, 42). Prin aceasta înțelegem că trupurile celor drepți sunt proslăvite de Dumnezeu, după învierea cea de obște, ele nemaifiind primitoare de patimi atât după lucrare, cât și după putere. După lucrare nu vor mai avea boală, bătrânețe, neputință sau vreo pată. Iar după putere, nu vor mai

primi nici un fel de patimă care le-ar putea vătăma așa cum se vatămă în acest veac, de lovire, de rană, de slăbiciune, de foame, de sete sau de osteneală.

Al doilea dar al trupurilor proslăvite după înviere va fi „slava", adică strălucirea, după cuvântul care zice: *Seamănă-se întru necinste, înviază întru slavă* (I Corinteni 15, 43). Sfinții Părinți spun că trupurile drepților, după înviere, vor avea slavă și strălucire în două feluri: ca cele transparente, precum cristalul sau apa limpede; ca cele ce au de la sine lumină, precum soarele și stelele.

Despre prima însușire a trupurilor înviate, Sfântul Grigorie Teologul spune: „Trupurile fericiților cetățeni vor lumina întru sine cu strălucire și se vor lumina cu curăție atât de mult, încât ea va fi deschisă și văzută de ochii tuturor". Faptul că al doilea fel va fi nu numai transparent și limpede, ci și foarte strălucit și foarte luminat, reiese din cuvintele Domnului nostru Iisus Hristos, Care zice că drepții vor străluci ca soarele în Împărăția lui Dumnezeu (Matei 13, 43). Acea strălucire va izvorî raze

din frumusețea și podoaba fiecăruia din cei drepți.

Câtă bucurie și veselie va fi atunci când va vedea cineva o mulțime de sori adunați împreună! Dacă un singur soare aduce atâta veselie ochilor, oare cum va fi când vor străluci mii de mii și milioane? Unii din Sfinții Părinți au îndrăznit să spună că „numai un singur trup al unui drept, de se va pogorî din cele cerești pe pământ, atunci negreșit că ar acoperi cu strălucirea lui toate stelele și soarele" (*Ușa pocăinței*, cap. 3, p. 248).

Al treilea dar al trupurilor drepților în Împărăția cerurilor va fi „puterea", după mărturia Sfintei Scripturi, care spune: *Se seamănă întru slăbiciune, înviază întru putere* (I Corinteni 15, 43). Sfinții Părinți spun că atât de mare va fi puterea și tăria acestor sfinți, încât și cel mai mic dintre ei va putea să clatine toată lumea ca pe un glob ușor. Aceste trupuri ale drepților, după înviere, nici de foc nu vor putea fi arse, nici de apă nu vor putea fi înecate, nici de sabia vreunui tiran nu vor putea fi tăiate; nici un fel de armă nu le va mai putea

vătăma și nici foamea, nici setea și nici osteneala nu le va birui.

Al patrulea dar al trupurilor drepților, după înviere, este duhovnicia și sfințenia, după cuvântul: *Seamănă-se trup firesc, înviază trup duhovnicesc* (I Corinteni 15, 44). Atât de ușoare, de subțiri și de lesne mișcătoare vor fi aceste trupuri duhovnicești ale drepților după înviere, încât cu nimic nu se vor deosebi de duhuri și de îngeri. Atât de mult dar duhovnicesc, atâta stăpânire și putere se va da drepților, încât vor putea să se miște din loc în loc cu iuțimea fulgerului. Această mișcare grabnică a trupurilor duhovnicești Solomon o aseamănă cu mișcarea scânteilor focului, zicând: *Ca scânteia pe paie vor fugi* (cf. Înțelepciunea lui Solomon 3, 7). Iar Iezechiel, prooocul, le aseamănă cu razele fulgerului, zicând: *Și fiarele alergau înainte și înapoi iute ca fulgerul* (Iezechiel 1, 14).

Fericitul Augustin, arătând că atât de iute va fi mișcarea acestor trupuri duhovnicești ale dreptilor, încât vor covârși mișcările gândurilor, spune: „Unde voiește duhul, acolo trupul

este de față. Căci într-o clipă drepții vor putea cu aceste trupuri duhovnicești și proslăvite să se suie în cer, să se pogoare în iad sau să ajungă la marginea pământului" (*Ușa pocăinței*, cap. 3, p. 299).

Pentru a ne da seama cât de negrăită este slava și bucuria duhovnicească a celor ce au ajuns la Rai, prin darul și mila Bunului Dumnezeu, voi însemna aici o istorioară sfântă.

„Era într-o chinovie un monah foarte evlavios în cele duhovnicești, împlinind toate faptele bune și care, auzind de acest stih al Proorocului David: *O mie de ani înaintea Ta, Doamne, sunt ca ziua de ieri care a trecut* (Psalm 89, 4), se tot gândea, neputând să-l înțeleagă. Fiindcă în acea mănăstire nu era nici un dascăl învățat pe care să-l întrebe despre aceste cuvinte, a făcut rugăciune stăruitoare către Bunul Dumnezeu ca să-i descopere înțelesul acestui stih.

Rugându-se mult, l-a ascultat Dumnezeu, Care face voia celor ce se tem de El și, într-o zi, după ce s-a citit slujba Utreniei și toți frații s-au dus la chiliile lor, a rămas în biserică și se

ruga după obicei. Atunci a văzut un vultur nespus de frumos, zburând prin biserică și apropiindu-se adesea de el. Monahul s-a bucurat de o astfel de frumusețe și voia să-l prindă. Vulturul însă se depărta câte puțin de el, iar monahul mergea în urma lui.

Urmărind acest vultur, a ieșit din biserică, apoi din mănăstire și a ajuns într-o pădure din apropiere. Acolo a început vulturul să cânte o melodie așa de plăcută și dulce, încât monahul a căzut în uimire din pricina dulceții acelei cântări, cugetând cu negrăită veselie la glăsuirea cea dulce ce este în Rai. Fiind atras de frumusețea cântării vulturului, prin darul lui Dumnezeu, a primit atâta putere și voință, încât nu mai simțea nici osteneală, nici altă nevoie a trupului. Apoi s-a făcut în el atâta schimbare, încât se simțea ca și cum ar fi chiar în Rai. Astfel, a ascultat acea cântare îngerească timp de 300 de ani.

După terminarea cântării, îngerul, căci înger era vulturul acela, s-a înălțat la ceruri, iar monahul s-a întors la mănăstire, crezând că a lipsit de acolo numai un ceas. Ajungând la

mănăstire, portarul l-a întrebat: «De unde ești, părinte?». El s-a mirat că nu-l cunoaște și i-a zis: «Eu sunt veșmântarul cutare, nu mă știi?». Portarul a socotit că este ieșit din minți și a zis către dânsul: «Nici nu te-am văzut cândva în această mănăstire»". Iar monahul, înspăimântat, i-a spus portarului toate rânduielile chinoviei, precum și numele fraților.

Portarul, după ce l-a ascultat, l-a dus la egumen și i-a spus toate cele întâmplate. Egumenul i-a adunat pe toți călugării în fața lui, dar acesta pe nici unul nu a recunoscut din cei pe care-i știa el. Atunci a zis către dânșii cu spaimă: «Mă mir și nu mă dumiresc, fraților, cum s-a făcut această schimbare într-un ceas cât am lipsit, încât să nu cunosc pe nimeni dintre voi și nici voi pe mine? Martor îmi este Dumnezeu că nu a trecut decât un ceas de când am ieșit din mănăstire, după ce am citit pravila Utreniei și era egumenul cutare și cutare frați și părinți».

Egumenul, cercetând condica unde erau scrise numele tuturor fraților, a cunoscut că de atunci trecuseră 300 de ani. Atunci au început

a-l întreba pe monah ce fel de om este și ce fapte bune a săvârșit, ca să cunoască cum de s-a învrednicit de la Bunul Dumnezeu de un asemenea har. Iar el a răspuns: «Nu știu vreo altă faptă bună la mine, decât că am avut întotdeauna ascultare către proiestoși și dragoste desăvârșită către frați, că nu am smintit pe niciunul vreodată, dar mai ales am avut multă dragoste și evlavie către Preacurata Stăpână și în fiecare zi citeam icoasele ei».

Apoi le-a povestit toate cu amănuntul, precum și întâmplarea cu vulturul.

Când a terminat de povestit, cei care-l ascultau au înțeles taina și, plângând de bucurie, l-au sărutat privindu-l ca pe o zidire cerească și nu pământească, căci și cuvintele lui păreau, într-adevăr, dumnezeiești și nu omenești. După aceea, egumenul a zis: «Părinte, dă slavă lui Dumnezeu Care te-a învrednicit de o asemenea uimire minunată pe care n-a mai văzut-o cineva în acest chip, în această lume vremelnică și deșartă și că ai înțeles o parte din acea cerească și dulce cântare și nespusă veselie. Cunoaște că 300 de ani ai fost în acea uimire și

ție ți s-a părut doar un ceas. Atâta bucurie și veselie vor simți sfinții în Rai, făcându-se părtași acelei fericite desfătări a Prea Sfintei Treimi, încât li se vor părea o mie de ani ca o zi, după cuvântul lui David proorocul».

Acestea auzindu-le monahul, a cunoscut adevărul și, slăvind pe Dumnezeu, a vărsat lacrimi de bucurie, apoi a cerut să se împărtășească cu Trupul și Sângele Domnului. După ce s-a împărtășit cu Sfintele Taine, a zis cu multă evlavie: «Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne...» și îndată și-a dat duhul în mâinile Bunului Dumnezeu" (*Mântuirea păcătoșilor*, Despre negrăita slavă a Raiului, p. 472).

Nu pot să scriu acestea fără să suspin, gândindu-mă cât de mare este mila și îndurarea Preabunului Dumnezeu pentru cei ce-L iubesc pe El și au ca mijlocitoare pe Preasfânta și Preacurata Sa Maică, prin ale cărei puternice rugăciuni și acest fericit monah a gustat încă în veacul de acum din fericirea și veselia negrăită a Raiului.

Căci zicea Sfântul Vasile cel Mare: „De ești duhovnicesc și cugeți mai mult decât la

îndulcirile cele trupești, suie-te cu gândul către frumusețile îngerilor și învață-te roadele dreptății ce sunt întru dânșii. Vezi râul Bunului Dumnezeu cel plin de ape (Psalm 45, 4) ale cărui porniri veselesc cetatea lui Dumnezeu (Evrei 11, 10) și al cărui meșter este numai Dumnezeu. Prin acea cetate curge râul lui Dumnezeu care începe din Eden și care adapă Raiul" (*Exaimeron*, Cuvânt despre Rai, p. 61). De fericirea Raiului și pe noi nevrednicii să ne învrednicească mila și îndurarea Bunului Dumnezeu. AMIN!

DESPRE DESĂVÂRŞIREA OMULUI

„Fiţi, dar, voi desăvârşiţi, precum şi Tatăl vostru Cel din ceruri desăvârşit este" (Matei 5, 48).

În cele ce urmează m-am gândit să vorbesc ceva despre desăvârşirea omului pe pământ.

Era mai bine să tac, decât să vorbesc de cele ce mă covârşesc, dar mă tem de pedeapsa slugii leneşe care a ascuns talantul în pământ (Matei 25, 25). Îmi amintesc şi de învăţătura Sfântului Maxim Mărturisitorul, care zice: „Mulţi suntem cei ce vorbim şi puţini cei ce facem, însă nimeni nu trebuie să strice cuvântul lui Dumnezeu pentru negrija proprie, ci să-şi mărturisească neputinţa sa şi să nu ascundă adevărul lui Dumnezeu. Aceasta ca nu cumva să ne facem vinovaţi pe lângă călcarea

poruncilor şi de răstălmăcirea cuvântului lui Dumnezeu" (*Filocalia*, vol. 2, p. 114). De aceea, am luat îndrăzneală să vă vorbesc despre desăvârşirea omului, nu cu cele ale priceperii mele, ci tot cu mărturiile Sfinţilor Părinţi ai Bisericii dreptmăritoare.

În ce constă desăvârşirea omului credincios în viaţa pământească? La această întrebare Sfântul Ioan Scărarul răspunde: „Desăvârşirea sau nepătimirea este atunci când cel desăvârşit şi-a făcut trupul nestricăcios şi şi-a înălţat mintea deasupra zidirii şi toate simţirile şi le-a supus minţii, iar sufletul şi l-a pus în faţa lui Dumnezeu". Apoi adaugă: „Desăvârşirea este învierea sufletului înainte de cea a trupului, a doua treaptă după cea a îngerilor în cunoştinţa cea desăvârşită a lui Dumnezeu" (*Filocalia*, vol. 9, cap. 12, p. 418-419)*.

---

* **Filocalia sau Culegere din Scrierile Sfinţilor Părinţi care arată cum se poate omul curăţi, lumina şi desăvârşi** - trad. şi note de Pr.Prof. D. Stăniloae, Editura şi Tipografia Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1976.

„Desăvârșirea este starea de la început sau starea adevăratei naturi a omului, căci acea stare nu e o stare de închidere în sine, de limitare rigidă, ci de comunicare și de comuniune cu Dumnezeu, personal, și cu semenii. Aceasta este o stare de liniște pentru că este una cu trăirea în Dumnezeu, în care omul are toate și certitudinea existenței eterne" (Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Filocalia*, vol. 4, nota 509, p. 313-314).

Sfântul Simeon Noul Teolog arată că desăvârșirea este o a patra treaptă duhovnicească, zicând: „La acestea se adaugă a patra treaptă și schimbare de vârstă duhovnicească. Ea este a bătrânului și a celui albit la păr și constă în ațintirea neabătută a privirii spre Dumnezeu, care este proprie celor desăvârșiți" (*Filocalia*, vol. 8, p. 538).

Sfântul Vasile cel Mare zice: „Cel ce s-a făcut iubitor de Dumnezeu și dorește să aibă cât de puțin nepătimirea Lui și poftește să guste din sfințenia Lui duhovnicească, din liniștea, din netulburarea și blândețea Lui, precum și din veselia și bucuria ce se nasc din

acestea, să se străduiască să-și depărteze gândurile de la toată patima materială care-i tulbură sufletul; să privească cu ochi curat, neumbrit, la cele dumnezeiești și să se facă locaș nesăturat al luminii de acolo. Omul desăvârșit este locaș al Bunului Dumnezeu, care dorește să cuprindă cât mai mult pe Dumnezeu" (*Filocalia*, vol. 8, cap. 86, p. 189).

Sfântul Isaac Sirul spune despre nepătimire astfel: „Nepătimirea nu înseamnă a nu mai simți patimile, ci a nu le mai primi" (*Filocalia*, vol. 8, cap. 86, p. 189). Sfântul Diadoh zice: „Nepătimirea nu înseamnă a nu fi războiți de demoni, căci pentru aceasta ar trebui, după Sfântul Apostol Pavel, să ieșim din lume (I Corinteni 5, 10), ci, fiind războiți de ei, să fim și să rămânem nebiruiți" (*Filocalia*, vol. 8, p. 191). Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: „Nepătimirea este starea pașnică a sufletului, datorită căreia e greu de mișcat spre păcat" (*Filocalia*, vol. 8, cap. 86, p. 192).

Sfinții Părinți mai arată că, prin „îndumnezeire" (desăvârșire), încetează lucrarea naturii umane și este înlocuită cu lucrările

dumnezeiești, atributele naturale fiind copleșite de slava dumnezeiască. Astfel, Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: „Sufletul devine Dumnezeu, odihnindu-se, prin participarea la Harul dumnezeiesc, de toate lucrările sale mintale și sensibile, odihnind deodată cu sine toate lucrările naturale ale trupului care se îndumnezeiește împreună cu sufletul, în proporție cu participarea lui la îndumnezeire, astfel încât atunci se va arăta numai Dumnezeu, atât prin suflet cât și prin trup, atributele naturale fiind biruite de prisosința slavei" (Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Teologia Morală Ortodoxă*, vol. 3, p. 313).

Omul drept în această viață nu este cu totul desăvârșit. Sfinții Părinți spun că „cei ce pătimesc, întinzându-se peste ei fără să se sature, urmăresc desăvârșirea fără sfârșit, nedesăvârșită, ca una ce se ridică pururea peste sine însăși prin adausurile ce se înalță neîncetat prin suișuri spre Bunul Dumnezeu" (*Filocalia*, vol. 8; Sfântul Efrem Sirul, cap. 87 p. 192-193).

Sfântul Nil Sinaitul, arătând că sunt două desăvârșiri, zice: „Trebuie să înțelegem că sunt două desăvârșiri: una vremelnică și alta veșnică". Despre cea din urmă zice Apostolul Pavel: *Iar când va veni ceea ce este desăvârșit, atunci va înceta ceea ce este în parte* (I Corinteni 13, 10). Expresia: «când va veni ceea ce este desăvârșit» înseamnă că aici, pe pământ, nu putem cuprinde desăvârșirea dumnezeiască. Și iarăși, două desăvârșiri cunoaște Sfântul Apostol Pavel și știe pe același om desăvârșit și nedesăvârșit. Pentru viața de față îl numește desăvârșit și față de acel cu adevărat desăvârșit îl numește nedesăvârșit. De aceea, zice: *Nu pentru că am luat răsplata, ori că sunt desăvârșit* (cf. Filipeni 3, 12). Și, după puțin, iar: *Câți suntem desăvârșiți, aceasta să cugetăm* (Filipeni 3, 15).

Sfântul Ioan Scărarul zice: „Desăvârșirea celor desăvârșiți este nedesăvârșită" (*Filocalia*, vol. 9, cap. 3, p. 419). De asemenea, și Sfântul Macarie cel Mare zice: „Nimeni nu ajunge desăvârșit în veacul de acum, fiindcă atunci n-ar mai fi arvună ceea ce se dă aici". Și iarăși: „Știu pe mulți și mă număr și eu printre aceștia, prin experiență, și știu bine că nimeni

nu este desăvârşit aici; ci chiar de ar ajunge cu totul nematerial şi aproape s-ar uni cu Bunul Dumnezeu, păcatul merge în urma lui şi niciodată nu piere cu desăvârşire înainte de moarte" (*Filocalia*, vol. 5, Cuv. 10, p. 227-228).

Din cele de până aici s-a văzut ce este desăvârşirea şi că toată desăvârşirea omului în această viaţă, pe pământ, îşi are nedesăvârşirea ei. Însă cum se poate să fie cineva desăvârşit şi, în acelaşi timp, să fie nedesăvârşit?

Desăvârşirea oamenilor, mai cu seamă în faţa Ziditorului nostru, este neînsemnată pentru că, oricât s-ar desăvârşi cineva, prin Darul Bunului Dumnezeu, în viaţa aceasta, el se află la început de desăvârşire şi creştere în cele duhovniceşti, deoarece omul drept şi sfânt, după ce a trecut din viaţa aceasta în veacul viitor, merge spre o desăvârşire mai înaltă, căci în veacul viitor, atât oamenii sfinţi cât şi îngerii merg dintr-o măsură de cunoaştere a slavei lui Dumnezeu în alta, după mărturia care spune: *Merge-vor din putere în putere* (Psalm 83, 8; *Filocalia*, vol. 7, cap. 56-57, p. 339-340).

Sfinţii lui Dumnezeu merg, crescând în slavă, până la măsura plinătăţii lui Hristos, după cum arată Sfântul Apostol Pavel (Efeseni 4, 13). Astfel stând lucrurile, trebuie să înţelegem clar că desăvârşirea omului în viaţa de acum îşi are nedesăvârşirea ei, deoarece cel desăvârşit neîncetat înseteză după mai multă desăvârşire, fiindcă cei nepătimitori se întind spre vârful cel dorit al altor desăvârşiri, fără să se sature şi prin aceasta ei fac desăvârşirea lor nedesăvârşită, deoarece bunătăţile cele veşnice, după cum am zis, nu au hotar.

Omul duhovnicesc se desăvârşeşte în veacul de acum pe măsura puterii omeneşti, iar faţă de oceanul fără margini al desăvârşirii lui Dumnezeu el este la început de desăvârşire, fiindcă niciodată nu poate cuprinde pe deplin nemărginirea desăvârşirii (*Filocalia*, vol. 9, Cuv. 29, p. 419). Iată pentru care pricină şi Sfântul Apostol Pavel zice că desăvârşirea noastră este în ceruri (I Corinteni 13, 10; Evrei 11, 40; 12, 23).

Oare desăvârşirea omului pe pământ este obligatorie tuturor? La această întrebare vom

răspunde, aducându-ne aminte de cuvintele Mântuitorului nostru Iisus Hristos spuse tânărului bogat, care L-a întrebat ce să facă pentru a moșteni viața de veci: *De vrei să intri în viață, păzește poruncile... Iar de vrei să fii desăvârșit, du-te, vinde-ți averile tale și le dă săracilor, ...după aceea, vino și urmează-Mi Mie* (cf. Matei 19, 17 și 21).

De aici se înțelege clar că porunca Mântuitorului pentru desăvârșire nu este obligatorie, ci este lăsată la voia liberă a omului. Iar în alt loc a zis: *Eu am venit ca viață să aibă și să aibă din belșug* (Ioan 10, 10), adică cel ce vrea să se mântuiască, să păzească poruncile lui Dumnezeu, iar cel ce voiește să aibă mai multă viață, adică să fie desăvârșit, trebuie să părăsească toate ale lumii și să urmeze lui Hristos, cu multă răbdare și lepădare de sine, până la sfârșit. Deci, a se sui cineva la treapta înaltă a desăvârșirii rămâne la voia lui (*Kiriacodromion*, p. 339).

Faptul că desăvârșirea este lăsată la voia omului este arătat de Sfântul Grigorie Teologul,

căci el zice: „Al puterii noastre de lege, unele aduc nevoie celor ce li se poruncește care de nu vor fi păzite, pricinuiește primejdie. Iar altele nu au nevoie, ci voință, care celor ce le vor păzi, pricinuiește cinste și răsplătire, iar celor ce nu le vor păzi, nici un fel de primejdie. Precum cel ce nu este vrednic de muncă, nu s-a făcut îndată și vrednic de laudă; într-acest chip, nici cel ce nu este vrednic de laudă, nu s-a făcut îndată vrednic de muncă" (*Kiriacodromion*, p. 339-340).

Prin ce virtute ajunge omul la desăvârșire și care sunt virtuțile celor desăvârșiți? Sfântul Grigorie Palama zice: „Virtutea rugăciunii efectuează taina unirii noastre cu Bunul Dumnezeu, căci rugăciunea este legătura făpturilor raționale cu Făcătorul, dar unirea cu Dumnezeu, adică desăvârșirea, este mai presus de rugăciunea curată. Ea înseamnă dragoste desăvârșită și aceasta nu o are omul de la sine, ci vine de la Dumnezeu".

Așadar, dragostea desăvârșită către Dumnezeu este temelia celor desăvârșiți. Nimeni

nu ajunge însă la această dragoste decât prin curățirea deplină de patimi și mai ales prin rugăciunea curată. Acest lucru îl arată Sfântul Maxim Mărturisitorul, zicând: „Toate virtuțile ajută minții să ajungă la dragostea lui Dumnezeu, dar mai mult decât toate rugăciunea curată, căci prin aceasta, zburând spre Bunul Dumnezeu, iese afară din toate cele ce sunt" (*Filocalia*, vol. 7, p. 246). Virtutea rugăciunii ajută foarte mult omului să câștige dragostea de Dumnezeu, iar dragostea este „desăvârșirea". Sfântul Isaac Sirul, arătând că prin rugăciune omul câștigă dragoste de Dumnezeu, zice că „dragostea este din rugăciune".

Care sunt semnele prin care se cunosc pe sine și sunt cunoscuți de oameni cei ce au ajuns la desăvârșire?

La această întrebare Sfântul Isaac Sirul răspunde astfel: „Celor ce au ajuns la desăvârșire le este aceasta: de vor fi predați de zece ori pe zi arderii pentru dragostea oamenilor, nu se vor sătura, precum a zis Moise către Dumnezeu: *De le ierți lor păcatul, iartă-l; iar*

de nu, șterge-mă și pe mine din cartea în care m-ai scris (Ieșirea 32, 32). De asemenea, Sfântul Apostol Pavel zice: *M-aș ruga să fiu anatema de la Hristos pentru frații mei* (Romani 9, 3)" (*Filocalia*, vol. 10, Cuv. 81, p. 395).

Deci, primul semn al celor desăvârșiți este să aibă dragoste desăvârșită către Dumnezeu și către oameni, după cuvântul: *Cine iubește pe Dumnezeu, acela iubește și pe aproapele său* (I Ioan 4, 21). Al doilea semn al celor desăvârșiți este acela de a iubi deopotrivă pe toți oamenii, atât pe dușmani cât și pe prieteni (Matei 5, 44; Luca 10, 36-37). Alt semn al celor desăvârșiți este de a-și pune sufletul pentru alții (II Corinteni 12, 15; I Tesaloniceni 2, 8). Alt semn al celor desăvârșiți, este de a ști să-și stăpânească cu desăvârșire limba (Iacov 3, 2). Alt semn al celor desăvârșiți este de a nu se încrede niciodată în puterea lor duhovnicească (Iov 9, 20; Filipeni 3, 12).

Alt semn al celor desăvârșiți este de a nu mai avea frică de moarte, deoarece dragostea scoate afară frica (I Ioan 4, 18). Apoi să aibă

desăvârșită smerenie și să se socotească pe sine cei mai păcătoși (Luca 17, 10; I Timotei 1, 15; I Corinteni 15, 9; Iov 22, 29). Alt semn al celor desăvârșiți este de a avea în ei roadele Duhului Sfânt, care sunt: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare și celelalte toate (Galateni 5, 22).

Acestea și încă multe altele sunt semnele celor ce, cu darul lui Dumnezeu, au ajuns în viața aceasta la desăvârșire, atât cât este cu putință firii omenești.

Cu mila și ajutorul Preabunului Dumnezeu am însemnat aici câte ceva despre virtutea cea prea înaltă a desăvârșirii omului. Este însă adevărat că pe cei desăvârșiți îi cunoaște numai Bunul Dumnezeu, Atotțiitorul și plinitorul inimilor.

Cele scrise aici nu sunt din vreo iscusință proprie, căci eu cu totul sunt păcătos și sărac de orice cunoștință și faptă bună, ci sunt din mărturiile Sfintei Scripturi, precum și ale Sfinților Părinți.

Astfel, închei acest smerit și prost cuvânt și vă rog pe toți să nu mă uitați la sfintele rugăciuni pe mine cel leneș și nelucrător, care am îndrăznit a zugrăvi apă pe pereți cu care nu-mi pot potoli setea duhovnicească, lipsit fiind cu totul de lucrarea celor arătate prin cuvânt și prin scris. AMIN!

Din acelaşi ciclu:

- **Despre Frica de Dumnezeu şi despre dreapta socoteală**
- **Despre Cunoaşterea de sine şi despre Spovedanie**
- **Despre Ispitele celor smeriţi şi ale celor mândri, despre conştiinţă, plângere şi lacrimi**
- **Despre Cele 7 pricini şi despre cele 12 trepte ale păcatului**
- **Despre Citirea Sfintelor Scripturi şi cheia înţelegerii lor. Despre Prooroci şi proorocii mincinoşi, despre minuni şi false minuni, despre vise şi vedenii**
- **Despre moarte, despre Judecata de Apoi şi despre iad**
- **Despre Pricinile pentru care Dumnezeu îngăduie să fim ispitiţi şi despre ispitirea din cele 8 părţi a creştinului**

Redactor: Pr. Mihail Ovidiu Ciobotaru
Tehnoredactor: Rema Zugravu
Corector: Cătălin Jeckel
Design copertă: Lucian Săcrieru
Prepress: Mariana Enache

Bun de tipar: iulie 2002. Apărut: 2002
Editura TRINITAS, Cuza Vodă 51, 6600, IAŞI
Tel.: (032)216693; (032)218324; Fax (032)216694
http://www.trinitas.ro; E-mail:editura@trinitas.ro
Tiparul executat la Tipografia TRINITAS
E-mail: tipografia@trinitas.ro

URCUȘ SPRE ÎNVIERE

8

Raiul este o desfătare vrednică de Dumnezeu, cuviincioasă lucrării Lui dumnezeiești, desfătare care este potrivită sfinților.

Desăvârșirea sau nepătimirea este învierea sufletului înainte de cea a trupului, zice Sf. Ioan Scărarul. „Ea este o stare de liniște pentru că este una cu trăirea în Dumnezeu, în care omul are toate și certitudinea existenței eterne" (Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae).
Așadar, dragostea desăvârșită către Dumnezeu este temelia celor desăvârșiți. Nimeni nu ajunge însă la această dragoste decât prin curăția deplină de patimi și mai ales prin rugăciunea curată.

TRINITAS